

RIGHTS
Active citizenship and the seniors' role in the society
2019-1-IT02-KA204-063346

Aktywność obywatelska i rola seniorów w społeczeństwie

RIGHTS

2019-IT02-KA204-063346

Jak zarządzać nieformalnymi zajęciami edukacyjnymi w klasie?

„Poparcie Komisji Europejskiej dla wydania tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.”

INDEKS

1	WPROWADZANIE.....	4
1.1	Seniorzy uczestniczący w edukacji.....	4
1.2	Dlaczego seniorzy są zapraszani do udziału w tym projekcie?.....	5
1.3	Dlaczego warto korzystać ze strategii edukacji pozaformalnej?.....	5
2	FAZA PRZYGOTOWANIA.....	6
2.1	Kto będzie zaangażowany?.....	6
2.2	Jakie są treści edukacyjne?.....	7
2.3	Jak powinny być dostarczane treści edukacyjne?.....	7
2.4	Ile dzieci będzie zaangażowanych?.....	8
2.5	Gdzie będą organizowane zajęcia edukacyjne?.....	8
2.6	Jak długo potrwać zajęcia edukacyjne?.....	8
2.7	Jakie inne zasoby są potrzebne?.....	9
2.8	Kilka innych uwag na temat planowania i przygotowania.....	10
3	OD OPowieŚCI DO PRAW.....	10
3.1	Budowanie planu lekcji.....	10
3.2	Od opowieści do praw – praktyczna realizacja.....	12
3.3	Dramatyzacja.....	13
3.4	Sześć arystotelesowskich elementów sztuki.....	13
3.5	Odkrycie i interpretacja.....	14
3.6	Budowanie postaci.....	14
3.7	Referencje i zasoby.....	15
4	FAZA IMPLEMENTACJI.....	15
4.1	Jak zapewnić odpowiednią pozaformalną działalność edukacyjną?.....	16
4.2	Ciekawość.....	16
4.3	Emocje i pozytywne środowisko do nauki.....	16
4.4	Praktyczna organizacja przestrzeni i czasu.....	17
4.5	Jak się komunikować.....	17
4.6	Jak wystąpić.....	18
4.7	Inne wskazówki i porady dotyczące występu.....	18

5 REFLEKSJA.....	19
6 PRZYKŁADY DZIAŁAŃ.....	20
6.1 Jak zaangażować seniorów w lekcję szkolną – pierwsze kroki i ogólna organizacja.....	20
6.2 Działalność teatru lalek i lekcje dotyczące praw.....	22
6.3 Współpraca między ośrodkami dla dorosłych i seniorów, przedszkolami i szkołami podstawowymi oraz zespołem organizacyjnym międzynarodowego festiwalu lalek.....	25
6.4 Współpraca między nauczycielami w celu włączenia aktywności do formalnych programów nauczania.....	29
6.5 Zajęcia pozaszkolne w bibliotekach.....	31
6.6 Zaangażowanie lokalnej szkoły zawodowej.....	33

1 WPROWADZANIE

Projekt Erasmus+ KA204 RIGHTS (2019-1-IT02-KA204-063346) promuje aktywne obywatelstwo osób starszych poprzez tworzenie pomostu między pokoleniami w oparciu o podnoszenie świadomości praw społecznych i praw człowieka jako podstawy zasad ich poszanowania, ich obrony i promocji w kontekstach edukacyjnych, nowatorskimi metodami pedagogicznymi, takimi jak bajki w walizkach. Prawa człowieka wchodzi zatem w udramatyzowaną bajkę i stają się instrumentem mediacji wartości praw poprzez bezpośrednie doświadczenie osób starszych.

Projekt opiera się na kilku filarach: potrzebie aktywniejszego zaangażowania seniorów w życie społeczne, zbudowaniu propozycji funkcjonalnego nieformalnego podejścia edukacyjnego w odniesieniu do praw i aktywnego obywatelstwa, uświadamiania dzieciom praw, historii praw i znaczenie obrony ich ochrony. Odnowiony zostaje zatem sposób, w jaki osoby starsze odnoszą się do społeczeństwa, dając im rolę promotorów, narratorów i świadków w pierwszej osobie podstawowych praw społeczeństwa i ich historii, przenikających świat dzieci w szkole poprzez bajki w walizkach.

Projekt ma na celu sprowadzenie seniorów do szkół, aby promować edukację o historii bitew, ochronie praw podstawowych poprzez innowacyjne podejście: bajki w walizce. W tym celu osoby starsze będą musiały poznać i przeanalizować bajki, ekstrapolować i stworzyć mowę na temat praw człowieka, która zostanie przekazana uczniom jako narracja.

1.1 Seniorzy uczestniczący w edukacji

Dokument ten skierowany jest do seniorów, aby wesprzeć ich w realizacji swoich działań w klasach. Document ten będzie również wspierał seniorów w procesie samokształcenia, aby pozostali aktywnymi członkami społeczeństwa.

Samokształcenie to postawa, zachowanie i jednocześnie umiejętność. Samokształcenie opiera się na ciekawości, twórczym wykorzystaniu aktualnej wiedzy oraz umiejętności rozpoznawania znaczenia procesu uczenia się i jego wyników.

Edukacja dorosłych ma kilka cech:

- Wszyscy dorośli różnią się pod względem własnego cennego doświadczenia, wykształcenia, postaw, wieku, płci i mają różne metody uczenia się/rozumowania.
- Wielu dorosłych jest przekonanych, że wiedzą i potrafią wszystko.
- Każdy dorosły potrzebuje innej motywacji do nauczania/uczenia się i aktywności praktycznej.
- Wszyscy dorośli mają tendencję do odmiennej oceny wyników w nauce/nauce.

W przypadku seniorów samokształcenie i edukacja dorosłych obejmują kilka specyficznych aspektów:

- Wyzwania fizyczne: upośledzenie wzroku lub słuchu, trudności w ruchach ciała itd.

- Wyzwania psychologiczne: konflikty między aktualną a nową wiedzą; trudności w zrozumieniu bardzo nowych koncepcji lub technologii; czasami niechęć związana z zaangażowaniem w sam proces uczenia się.
- Wyzwania społeczne: niektóre społeczności nie przywiązują dużej wagi do wewnętrznej wartości seniorów jako cennych skarbnic wiedzy; w niektórych sytuacjach seniorzy mogą być zaangażowani w mniej istotne działania.

Starsi uczniowie powinni zwrócić uwagę na cztery istotne aspekty:

1. **Samozrozumienie.** Przed odrzuceniem wyzwania lub zaproszeniem do nauki można zadać sobie pytanie: „Co ja wiem? Co mogę zrobić (lub nie), aby zwiększyć moje dawno zdobyte osiągnięcia? Czy powinienem ciągle żałować z powodu minionych nieudanych chwil?” Odpowiedzi na te pytania pomogą seniorom ocenić własne mocne strony, umniejszać słabości i odkryć, jakie sposoby można wykorzystać do samorozwoju i stawania się lepszymi osobami.
2. **Docenienie zgromadzonych doświadczeń.** Starsi uczniowie wprowadzają własne doświadczenia w nowy okres nauki. Otwiera się wiele możliwości zdobycia nowych doświadczeń, a jednocześnie spojrzenia na własne z innej perspektywy.
3. **Gotowość do nauki nowych rzeczy.** Ważne jest rozwijanie postawy, że uczenie się to nie tylko gromadzenie wiedzy, to aktywny proces rozumienia, sensu i budowania doświadczeń.
4. **Wizja ciągłego uczenia się/nauczania,** które mogą być przydatne, istotne, przyjemne i bezstresowe. Nauczanie to nie tylko przekazywanie wiedzy czy umiejętności, a uczący się to nie tylko bierni „odbiorcy”. Człowiek, będąc z natury aktywny, dąży do zrozumienia otoczenia i działania w nim.

1.2 Dlaczego seniorzy są zapraszani do udziału w tym projekcie?

W dzisiejszych czasach zbyt często zapomina się o seniorach, a ich doświadczenie i historia ich życia mogą wiele wniesić do młodszych pokoleń. Nosicielami pamięci o historii narodowej i lokalnej są osoby starsze, które na własne oczy były świadkami walki o prawa. Mogą przenieść dzieci, własnymi słowami i doświadczeniami, do czasów, w których podstawowe prawa nie były przyznane. Projekt Rights angażował seniorów do zachowania pamięci o przeszłości, do podtrzymywania pamięci o tych, którzy walczyli i umierali za przyszłość, w której żyją nasze dzieci. W ten sposób dzieci mogą uczyć się historii od świadków, a nie tylko z książek.

1.3 Dlaczego warto korzystać ze strategii edukacji pozaformalnej?

Kształcenie pozaformalne to szczególny rodzaj kształcenia, który odgrywa ważną rolę w procesach uczenia się. Cechy edukacji pozaformalnej:

- Jest bardziej elastyczna. Sposób dostarczania danej treści edukacyjnej może ulec zmianie. Metody stosowane w edukacji pozaformalnej są bardzo różnorodne i mogą obejmować: gry, teatr, opowiadanie historii, malarstwo, odgrywanie ról i tak dalej.
- Jest bardziej partycypacyjna. Zarówno wychowawcy, jak i dzieci są w równym stopniu zaangażowani w proces uczenia się. Dzieci nie są biernymi odbiorcami informacji. Zamiast tego mogą wyrażać swoje pomysły, opinie i wkład.
- Jest bardziej zróżnicowana. Nieformalne podejście edukacyjne obejmuje kilka rodzajów interakcji. Nigdy nie ma „najlepszego” podejścia, ale najbardziej adekwatne podejście do tematu i uczniów.
- Ułatwia zrozumienie i zapamiętywanie. Podczas nieformalnej działalności edukacyjnej uczący się mogą zaangażować wszystkie swoje zmysły: węch, wzrok, słuch, dotyk, a nawet smak. Takie podejście ułatwia zrozumienie nawet najbardziej abstrakcyjnych i teoretycznych części wiedzy.

Ze względu na te cechy edukacja pozaformalna jest bardzo dobrym sposobem na zaangażowanie seniorów w procesy edukacyjne. Seniorzy będą mieli poczucie wolności i staną się, bardzo łatwo, bardziej zaangażowani w działalność w porównaniu z wysoce sformalizowanymi zajęciami edukacyjnymi.

2 FAZA PRZYGOTOWANIA

Przed rozpoczęciem pracy z dziećmi należy odpowiedzieć na kilka pytań:

1. Kto będzie zaangażowany?
2. Jakie są treści edukacyjne?
3. Jak powinny być dostarczane treści edukacyjne?
4. Ile dzieci będzie zaangażowanych?
5. Gdzie będą organizowane zajęcia edukacyjne?
6. Jak długo potrwać zajęcia edukacyjne?
7. Jakie inne zasoby są potrzebne?

2.1 Kto będzie zaangażowany?

Oprócz osób starszych, innymi zaangażowanymi uczestnikami są uczniowie. Dzisiejsze dzieci są podobne do wszystkich dzieci w historii ludzkości. Z drugiej strony dzisiejsze dzieci są inne: są aktywne, odważne, otwarte, ciekawskie, mądre, kreatywne, spostrzegawcze, wesołe. Są aktywnymi użytkownikami technologii, otwartymi na nowości, w tym na nowoczesne IT. Są bardzo rozbrykane i mają trudności z koncentracją na jednej rzeczy przez dłuższy czas, dlatego komunikacja z nimi powinna być dynamiczna

(muszą widzieć, słyszeć, poruszać się, dotykać, wąchać i smakować). Chcą być traktowani w komunikacji bardziej jak dorośli niż jak małe dzieci, jak równi; preferują konstruktywny sposób komunikacji i oczekują, że zostaną poproszeni o wyrażenie własnych opinii. Są niecierpliwi i dążą do osiągnięcia i uzyskania wszystkiego teraz. Nie lubią być naciskani ani moralizowani czy napominani. Interesują się światem i lubią dokonywać własnych odkryć; nie potrzebują gotowych wniosków. Nie lubią być biernymi obserwatorami, zamiast tego chcą uczestniczyć, robić, wyrażać własne poglądy lub opinie. Zapamiętują malownicze rzeczy, takie jak niewiarygodne historie lub przykłady, lub coś, co można łatwo i praktycznie zastosować. Bardzo szybko się nudzą, jeśli czynność jest monotonna. Są w stanie dłużej utrzymać uwagę, jeśli aktywność jest interesująca lub znajdują się w motywującym środowisku. Oczekują, że usłyszą łatwo zrozumiały język. Lubią przygody. Oczekują nagród. Nie potrzebują gotowych wniosków. Działania edukacyjne mogą obejmować nauczycieli (gdy zajęcia są organizowane w szkole) lub specjalistów z innych dziedzin (gdy zajęcia są organizowane w innych miejscach kulturowych). Uczestnicy ci mogą pełnić rolę wspierającą, będąc tam w celu ułatwienia interakcji między seniorami a dziećmi.

2.2 Jakie są treści edukacyjne?

Biorąc pod uwagę ogólną tematykę projektu, prezentowane treści będą dotyczyły wszelkiego rodzaju praw człowieka. Treść ta może obejmować: prawo podstawowe, oficjalnie uznane i chronione (prawo do życia, prawo do wypowiedzi itd.), bardziej ogólne lub szczegółowe prawa, bez formalnego uznania przez państwa lub inne organizacje (prawo do pomyłki, prawo do pożywienia, prawo do dobrej opieki, prawa do bezpiecznego społeczeństwa itp.). Poza informacją o prawach, bardzo istotną treścią, specyficzną dla projektu, są osobiste doświadczenia życiowe seniorów, związane z prawami: jak dane prawo było rozpoznawane i wyrażane w przeszłości; jak uznano dane prawo i jakie wysiłki podjęto, aby prawo zostało uznane; co jest ich osobistym doświadczeniem w odniesieniu do prawa.

W zależności od bardzo konkretnego kontekstu treści edukacyjne mogą być zawarte w szkolnym programie nauczania. W tej sytuacji, przy wsparciu nauczycieli, treści te powinny zostać włączone do działania pozaformalnego.

2.3 Jak powinny być dostarczane treści edukacyjne?

Jak już zostało wyjaśnione, dzieci mogą nie chcieć zwracać uwagi lub mogą nie być zainteresowane tym, co ktoś pokazuje, robi lub mówi. Trzeba zawczasu zastanowić się, jak wzbudzić ich zainteresowanie. Cokolwiek robi dorosły, musi być interesujące zarówno dla dziecka, jak i dla dorosłego.

W związku z tym projekt proponuje 3 główne metody uatrakcyjnienia procesu edukacyjnego dla dzieci.

- Przede wszystkim treść łączy się z opowieściami. Dzieci są przyzwyczajone do słuchania lub czytania bajek. Tym razem bajki zamieniają się w scenariusze teatru lalek.
- Po drugie, treść przekazywana jest dzieciom za pomocą zabawy lalkami. Bohaterowie lalek prowadzą dialog, w zabawny sposób prezentując informacje. Dzieci muszą postrzegać całe doświadczenie jako przyjemne, a nie jako dydaktykę lub lepszą, dorosłą prezentację.

- Po trzecie, treść jest poparta osobistymi historiami życia seniorów. Ta trzecia część może być zorganizowana jako sesja refleksji, podczas której seniorzy angażują się w swobodne dyskusje z dziećmi.

Więcej szczegółów na temat dostarczania treści edukacyjnych zostanie wyjaśnione w następnej części dokumentu.

2.4 Ile dzieci będzie zaangażowanych?

Nie ma uniwersalnej recepty na edukację pozaformalną. W „normalnej” klasie jest 24-28 dzieci, ale nie zawsze zabawy mogą odbywać się w niej. Za każdym razem aktywność musi być dostosowana do specyfiki danej grupy dzieci oraz do specyfiki realizujących ją seniorów. Kiedy liczba dzieci jest duża i kiedy jest to możliwe, najbardziej użyteczną metodą jest podzielenie ich na mniejsze grupy, do 10 dzieci, szczególnie na ostatnią część ćwiczenia, czyli sesję refleksji. Bardzo ważnym szczegółem jest potrzeba aktywnego zaangażowania wszystkich uczestniczących dzieci. Wszystkie dzieci powinny mieć poczucie zaangażowania i uczestnictwa. Pod koniec ćwiczenia dzieci powinny być w stanie stworzyć własne historie o interaktywnym doświadczeniu.

2.5 Gdzie będą organizowane zajęcia edukacyjne?

W zależności od lokalnych uwarunkowań, pozaformalne zajęcia edukacyjne mogą być organizowane w klasie, w bibliotece, w muzeum lub w innych miejscach, o ile spełnione są pewne wymagania:

- wybrana przestrzeń pozwala na zabawę w teatr lalek;
- jest wystarczająco dużo miejsca, aby zapewnić wygodny widok na teatr wszystkim uczestniczącym dzieciom;
- jest wystarczająco dużo miejsca na sesję refleksji i interaktywne zajęcia z dziećmi.

Organizacja działania powinna rozpocząć się z wyprzedzeniem (co najmniej 30 dni wcześniej). W tym wczesnym momencie zostaną podjęte dyskusje z nauczycielami, dyrektorami lub odpowiednim personelem, w zależności od wybranego miejsca. Osoby te powinny zgodzić się z samym działaniem, z jego treścią i proponowanym podejściem. Czas ten jest potrzebny na przygotowania logistyczne: aranżacje przestrzeni, w tym ewentualne jej modyfikacje, zakup konkretnych towarów (meble, poduszki, sprzęt prezentacyjny itp.).

Kontakty z instytucją goszczącą muszą być utrzymywane regularnie aż do dnia występu. W ten sposób gospodarz jest na bieżąco informowany, a wszelkie potencjalne zagrożenia, które mogą zagrozić działalności, będą zapobiegane lub usuwane.

2.6 Jak długo potrwać zajęcia edukacyjne?

W przypadku nieformalnych działań edukacyjnych nie ma z góry określonego przedziału czasowego. Jednak podstawowe planowanie może uwzględniać zwykły czas trwania lekcji.

Czas należy podzielić na małe sekwencje. Wszystko powinno być zaplanowane bardzo dokładnie. W związku z tym zaleca się kilka prób przed faktyczną aktywnością. Próby pozwalają zweryfikować, jak długo potrwa każda sekwencja. Wskazane jest również skupienie się bardziej na jakości, a nie na ilości. Lepiej jest wybrać ograniczoną liczbę praw, które mają być przedstawione dzieciom, tak aby były one dobrze zrozumiane przez dzieci.

Należy zachować czas na dyskusje, swobodną interakcję z dziećmi i interaktywne zajęcia. Może być potrzebny chronometr.

Dzieci mogą zachować uwagę przez okres 7 minut na raz. Pod tym względem sztuka z lalkami powinna mieć sekwencje, zajęcia powinny być urozmaicone, można dokonać zmian w konfiguracji pomieszczenia.

Nie bez znaczenia jest też tempo mówienia. Dorosły może mówić z szybkością 100-150 słów na minutę. Podczas rozmowy z dziećmi konieczne jest spowolnienie mówienia do prędkości poniżej 100 słów na minutę, ale nie za wolno, aby ich nie znudzić. Co więcej, uważne dziecko zwraca uwagę na około 50 procent wszystkich słów, które słyszy.

Planując nieformalne działania edukacyjne, należy pamiętać, że poszczególne osoby różnie traktują otrzymywane informacje. Ogólnie rzecz biorąc, osoba zachowuje informacje w następujący sposób: 10% czytając, 20% słysząc, 30% widząc, 50% widząc i słysząc, 70% w rozmowach z innymi, 80% w rzeczywistych działaniach. W tym zakresie pomoce wizualne, dyskusje i działania interaktywne poprawią pozytywne efekty działań edukacyjnych.

2.7 Jakie inne zasoby są potrzebne?

W zależności od tego, jak zorganizowana jest działalność edukacyjna, mogą być potrzebne pewne zasoby:

- Wysoki mebel (lub coś podobnego) do zainstalowania teatru lalek;
- Wystarczająco dużo miejsca, aby ustawić krzeselka dla dzieci w taki sposób, aby zapewnić im bezpośredni widok na teatr. Kiedy jest to możliwe, dzieci mogą siedzieć bezpośrednio na podłodze, używając poduszek lub podobnych przedmiotów;
- Pomocnicze materiały edukacyjne: ołówki (w tym kredki), papier do pisania/zeszyty; drukowane materiały informacyjne; prezentacje audio-wideo (w tym prezentacje PPT);
- Inne materiały. Ponieważ nie ma przepisu na nieformalne działania edukacyjne, za każdym razem możliwe jest wykorzystanie zabawek, wykorzystanie materiałów do tworzenia zabawek i tak dalej. Przy planowaniu zasobów bardzo ważne jest, aby pamiętać, że dzieci powinny czuć się komfortowo, bawić i zdobywać pozytywne i radosne wspomnienia.

2.8 Kilka innych uwag na temat planowania i przygotowania

Seniorzy zaangażowani w nieformalne działania edukacyjne nie są nauczycielami, profesjonalistami ani ekspertami. Są to osoby z cennym doświadczeniem życiowym, na które należy położyć nacisk.

Edukacja pozaformalna to eksploracja, odkrywanie i radość. Wszyscy zaangażowani „aktorzy” uczą się współpodróżników i partnerów w przygodzie edukacyjnej. Seniorzy są tłumaczami, motywatorami i partnerami w procesie odkrywania praw człowieka. Stanowią oni bardzo cenny zasób edukacyjny i jako takie powinni być postrzegani. Ich doświadczenie życiowe pomoże dzieciom zrozumieć nie tylko znaczenie prawa, ale także duże znaczenie ich obrony.

Mówiąc o prawach człowieka, dzieci muszą zrozumieć, zanim poprosi się je o poszanowanie praw innych ludzi. Zajęcia edukacyjne muszą być dostosowane do ogólnego poziomu zrozumienia dzieci. Przed rozpoczęciem jakichkolwiek formalnych lub nieformalnych działań edukacyjnych seniorzy/pedagodzy powinni odpowiedzieć na kilka pytań:

- Dlaczego prawa są ważne dla dzieci?
- Dlaczego ważne jest, aby dzieci wiedziały o prawach własnych i innych ludzi?
- Czy istnieje związek między prawami a odpowiedzialnością?
- Co już wiedzieli o prawach?

Odpowiedzi można udzielić po rozmowach z nauczycielami. Wiedzą o swoich dzieciach i potrafią udzielić przydatnych wskazówek potrzebnych do prawidłowego zaplanowania zajęć edukacyjnych.

3 OD OPOWIEŚCI DO PRAW

Główna innowacja projektu Rights polega na wykorzystaniu baśni jako metafor do mówienia dzieciom o historii praw. Ten rozdział skierowany jest bezpośrednio do seniorów, nauczycieli czy edukatorów chcących opracować Historię o prawach w bagażu i jest adaptacją lekcji realizowanej podczas jednego ze szkoleń projektowych. Dostarcza bezpośrednich wskazówek, jak zidentyfikować prawa, ekstrapolować najbardziej odpowiednie sceny, aby je opowiedzieć i odpowiednio rozwinąć postaci i dramaturgię.

3.1 Budowanie planu lekcji

Budowanie planu lekcji powinno przebiegać zgodnie z pewnymi fazami. Poniższe fragmenty opierają się na sposobie, w jaki nauczyciel konstruuje swoją lekcję, ale można je dostosować do rozwoju działań edukacyjnych na temat historii praw poprzez bajki w bagażu.

a) Określ cele

Masz jasny pomysł na to, co zrobić na koniec ćwiczenia i jakie konkretnie rzeczy dzieci powinny wiedzieć lub umieć zrobić? Należy wziąć pod uwagę różny profil dzieci młodszych i starszych.

b) Określ potrzeby uczniów

Wraz z opracowaną lekcją zostanie wprowadzony nowy materiał, czy będzie to przegląd już nauczonej koncepcji? Na początku ćwiczenia lepiej poinformować uczniów, czego się spodziewać, aby mogli skupić się na realizacji wyznaczonych celów.

c) Zaplanuj zasoby i materiały

Zrób listę zasobów i materiałów, które będą potrzebne do prowadzenia tej lekcji, takich jak papier, długopisy i linijki. Zasoby technologiczne powinny być uwzględnione w planie, gdy jest to właściwe — laptopy i narzędzia edukacyjne, takie jak aplikacje lub witryny edukacyjne.

d) Zaangażuj uczniów

Jaki jest sens lekcji, jeśli dzieci nie są zainteresowane? Każdy wychowawca chce, aby byli zainteresowani tym, czego się uczy. Daj im więc zarys tego, co ma zostać zaprezentowane.

e) Poinstruj i przedstaw informacje

Po przygotowaniu gruntu pod to, co będzie nauczane, nadszedł czas na przedstawienie informacji uczniom.

Czas na zabawę kukielkami.

f) Daj czas na praktykę studencką

Po nauczeniu się nowego materiału zostaw czas dla uczniów na ćwiczenia/dyskusję. Istnieją trzy metody ćwiczeń:

- Praktyka pod czyimś okiem— Zapoznanie dzieci z tym, czego właśnie się nauczyły, umożliwienie im dodania własnego wkładu, gdy nabiorą pewności siebie dzięki nowym informacjom.
- Proces współpracy— Z partnerami lub w grupie chodzi o to, by uczniowie rozmawiali z rówieśnikami podczas odkrywania nowych koncepcji. Krąż w klasie i oferuj dodatkowe instrukcje lub pomoc w razie potrzeby w celu wyjaśnienia punktów.
- Niezależna praktyka— Czas, aby uczniowie sami przećwiczyli to, czego się nauczyli. Dostosuj samodzielną praktykę zgodnie z prezentowanym materiałem, na przykład za pomocą kart pracy lub poproś uczniów o napisanie krótkiego eseju.

g) Kończąc lekcję

Zakończ lekcję szybkim podsumowaniem. Zrób krótki przegląd lekcji, w tym główne pojęcia, których nauczyła się klasa. Poproś dzieci, aby zidentyfikowały kluczowe pomysły jako odświeżenie i zostaw je z podglądem następnej lekcji, aby wiedziały, czego się spodziewać.

h) Oceń lekcję

Czy cele edukacyjne zostały osiągnięte? Zapewnij dzieciom możliwość pokazania, że znają materiał, za pomocą krótkiego quizu lub testu. W zależności od wyników następnego plan lekcji może zawierać przegląd informacji przed przejściem do nowego materiału.

3.2 Od opowieści do praw – praktyczna realizacja

Możliwe jest zidentyfikowanie 3 głównych kroków do opracowania opowieści o prawach:

- 1) Znaj (bardzo dobrze) opowieść;
- 2) Zidentyfikuj te fragmenty związane z prawem;
- 3) „Wytnij” zidentyfikowane fragmenty

Przy opracowywaniu opowieści o prawach należy wziąć pod uwagę jeszcze inne rzeczy:

- znaczenie wybranego prawa dla odbiorców
- poziom zrozumienia odbiorców
- jak zostaną dostarczone opowieści oraz prawo?
- dostępny zasób czasu
- zasoby ludzkie dostępne do dostarczenia
- Prawa:
 - dotyczą wiedzy
 - chodzi o zrozumienie
 - dotyczą emocji
 - chodzi o zaangażowanie

3.3 Dramatyzacja

Spektakl wykorzystuje dramatyzację, aby odsłonić charakter i fabułę. Na przykład, zamiast wyjaśniać akcję, sztuka pokazuje ją. W spektaklu publiczność w środku powinna być pokazana, a nie opowiedziana.

Z **punkt widzenia czytelnika** historia udratyzowana to taka, w której sam jest świadkiem działań i dialogów bohaterów, w przeciwieństwie do słuchania narratora „opowiadającego historię”.

Z **punkt widzenia pisarza** oznacza to, że wykonawca musi powstrzymać się od stawiania się w sytuacji reportera, który przekazuje informacje czytelnikowi. Wykonawca umieszcza postacie na scenie, każe im działać i mówić, a w przypadku bohatera centralnego, zmuszać go do myślenia, odczuwania i postrzegania, ale pisarz/performer musi pozostać niewidoczny.

- Niech czytelnik sam zobaczy i usłyszy (a może, jeśli to stosowne, posmakuje i dotknie) wydarzenia z historii.
- Przeczytaj całą historię i rób notatki w miarę postępów. Odpowiednio edytuj części. Jeśli historia jest zbyt długa, będziesz musiał ją zmniejszyć, nie tracąc ważnego materiału.
- Zanotuj wszystkie postacie, sceny, rekwizyty, przedmioty, dźwięki i pomysły na kostiumy. Jeśli masz klasę, możesz łatwo tworzyć plany lekcji dotyczące tego tematu i dać uczniom możliwość bezpośredniego uczestnictwa. Rozważ podzielenie ich na grupy i pozwól każdej grupie skoncentrować się na określonym elemencie historii.
- Twórz sceny w swojej grze. Upraszcza to fabułę, ułatwia zrozumienie i pozwala grupie zarządzać początkiem, środkiem i końcem, co pomaga w czasie prób.
- Zapisz znaki. Decyduj o głównej roli i wszystkich innych rolach w sposób demokratyczny, jeśli to możliwe, organizując „aukcję postaci” lub proste przesłuchanie.
- więcej informacji <https://hobbylark.com/performing-arts/20-najlepszych-wskazówek-do-dramatyzowania-dowolnej-historii>

3.4 Sześć arystotelesowskich elementów sztuki

1. Fabuła Układ wydarzeń lub incydentów na scenie. Fabuła składa się z „jasno określonych problemów, które postacie muszą rozwiązać”. Fabułę należy odróżnić od Story, która jest chronologicznym wyszczególnieniem wydarzeń, które miały miejsce na scenie i poza nią. Zdarzenia dziejące się poza sceną wprowadzane są poprzez ekspozycję (dialog narracyjny). Dramaturg musi stworzyć fabułę, która jest zarówno wiarygodna, jak i zaskakująca

2. Postaci agentów intryg. Postacie dostarczają motywacji (powodów) wydarzeń z fabuły. „Żywe postacie” napotykają i pokonują „przeszkody, które możemy rozpoznać”. Stanowią one wehikuł konfliktu.

3. Temat Powód, dla którego dramaturg napisał sztukę. Badanie „wzorów życia” może mieć charakter dydaktyczny lub tylko wycinek życia

4. Język „Żywe postacie”, które stają w obliczu rozpoznawalnych przeszkód i pokonują je, muszą wyrażać się w „wyostrzonym języku”. Dialog dramatyczny składa się z dwóch części: narracyjnej i dramatycznej.

5. Rytm Serce sztuki. Fabuła, charakter, język i spektakl mają swój indywidualny rytm w czasie. Połączenie tych wszystkich rytmów tworzy porywającą siłę spektaklu, prowadzącą do ostatecznej kulminacji i rozwiązania. Rytm tworzy nastrój.

6. Spektakl- Wszystko, co widać lub słychać na scenie. Aktorzy, dekoracje, kostiumy, światła i dźwięk.

3.5 Odkrycie i interpretacja

Sztuka wykorzystuje minimalne tło, opis i wyjaśnienia, pozostawiając rozwój postaci dialogowi w historii.

Czytelnicy lub widzowie odbierają informacje o postaciach w kawałkach, poprzez wypowiedzi, które wypowiadają, ubrania, które noszą i jak wchodzi w interakcje z innymi postaciami.

W sztuce wiele wyjaśnień, tła i motywacji pozostawia się widzowi lub czytelnikowi, aby sam odkrył i zdecydował. Ponieważ nie wszystko jest jednoznacznie określone, każdy widz lub czytelnik sam interpretuje akcję i może mieć inne doświadczenie niż inna osoba oglądająca tę samą sztukę.

3.6 Budowanie postaci

1. Uczucia

Zacznij od „wyczuwania” czyjejś drogi przez historię. Jaki zakres uczuć żywi bohater w historii? Smutny do szczęśliwego? Boisz się triumfować? Boisz się cynizmu? Tylko w najprostszych opowieściach postać ma tylko jedno uczucie związane z nimi. Zwykle następuje przemiana jednego zestawu uczuć w inny. Wielkim sekretem jest nadanie marionetce umiejętności poruszania się pomiędzy uczuciami niezbędnymi do dokonania transformacji.

2. Linia

Znając zestaw potrzebnych uczuć, można zacząć tworzyć. Zacznij od wyobrażenia sobie linii, która wyraża uczucia postaci. Może to być kręta linia dla przebiegłej postaci, bardzo sztywna linia dla surowej postaci lub wygięta linia, aby pokazać trochę smutku. Idealnie, potrzebne są dwie linie, aby postać

poruszała się między nimi, aby pokazać transformację. Naskicuj je, zginaj drut, cokolwiek, co pozwala szybko i łatwo eksperymentować.

3. Przestrzeń

Następnym krokiem z linii jest nadanie kształtu postaci. Innymi słowy, ile miejsca zajmuje postać. Jaka to przestrzeń? Pracując po kolei, uzupełniaj postać. Niektóre zajmują dużo miejsca, inne bardzo mało. Niektóre postacie noszą swoją wagę wysoko, inne nisko. Niektóre postacie mają okrągłą przestrzeń, niektóre płaską, niektóre kwadratową, niektóre postrzępioną. Nie ma sztywnych i szybkich zasad, po kilku próbach możesz znaleźć coś, co działa.

4. Rytm

Gdy pojawi się linia i spacji, zaczyna się definicja znaku. Ale czegoś brakuje. Marionetka mająca tylko linię i spację jest nadal marionetką martwą. Życie to rytm. Zatrzymuje się i rusza, zmiany kierunku, prędkości i spowolnienia. Zaczynij od stukania w rytmy postaci. Zwykle są co najmniej dwa. Nie próbuj zmuszać lalki do biegania, chodzenia ani niczego. Po prostu przesunij rękę w przestrzeń i spróbuj wyczuć. To jest czas, aby spróbować złapać postać w akcie zmiany z jednego uczucia na drugie. Może to szybki, postrzępiony beat, po którym następuje powolny, ciężki beat. Marionetka musi być w stanie dobrze pokazać oba rytmy i sprawić, by przejście między nimi wyglądało naturalnie.

5. Składam to razem

Wymyślanie postaci to bardziej zabawa niż praca. Wypróbuj sto rzeczy i użyj tylko jednej lub dwóch najlepszych. Kiedy to się stanie, oddzielne koncepcje linii, przestrzeni i rytmu połączyły się w całą postać, która ma szereg uczuć. Ten proces prowadzi do pojawienia się lalki i wie, jakich ruchów będzie potrzebować. Teraz nadszedł czas, aby zmienić ją w marionetkę.

3.7 Referencje i zasoby

<https://www.classcraft.com/resources/blog/jak-zbudowac-swietna-lekcje-plan-z-szablonem/>

<http://www.literature-study-online.com/creativewriting/dramatising.html>

<https://www.sagecraft.com/puppetry/using/character.html>

4 FAZA IMPLEMENTACJI

Po fazie przygotowań i opracowaniu spektaklu wszystko jest gotowe do rozpoczęcia aktywności.

Na samym początku przydatne może być bardzo krótkie wprowadzenie. To czas, kiedy dzieci dowiadują się, o czym będzie przedstawienie. Nadszedł czas, aby dzieci odpowiedziały na kilka pytań, aby ocenić ich poziom wiedzy na temat praw.

4.1 Jak zapewnić odpowiednią pozaformalną działalność edukacyjną?

Może pojawić się jedno główne pytanie: Jak zapewnić odpowiednią pozaformalną działalność edukacyjną? Bez dokładnego przepisu należy wziąć pod uwagę kilka pomysłów:

- **Oryginalność.** To znaczy: nowy, nieoczekiwany, inny, zabawny. Zwracanie się bezpośrednio do dzieci może być bardzo dobrym podejściem.
- **Wyraźnie.** W kontakcie z dziećmi potrzebne jest używanie potocznych słów. Nie ma potrzeby demonstrowania swojej doskonałości językowej ani popisywania się poziomem wiedzy akademickiej.
- **Lakoniczny.** Krótkie zdania w normalnym tempie mówienia. Po każdym zdaniu nastąpi krótka pauza. Tempo nie powinno być zbyt szybkie (dzieci stracą koncentrację) lub zbyt wolne (dzieci się znużą).
- **Skuteczny.** Ważniejsze jest wspieranie dzieci w zrozumieniu czegoś istotnego lub mniej ważnego, aby przejść przez szeroki zakres tematów i pomysłów.
- **Atrakcyjny.** Ubrania są ważne: pełny krawat lub bardzo poważna sukienka może być fajna, ale to za dużo jak na klasę. Ważny jest również głos i mowa ciała: przesadne wysokie lub niskie tony będą ciekawsze niż płaska intonacja; ruch rąk, mimika twarzy itp. utrzymają koncentrację dzieci. Lalki natomiast powinny być zabawne, z kolorowymi kostiumami i ciągłym ruchem w przestrzeni sceny.

4.2 Ciekawość

Wokół idei teatru zbudowana jest pozaformalna działalność edukacyjna w ramach projektu. Seniorzy wejdą w roli innej niż zwykle. Dzieci muszą być zaskoczone i zaciekawione. Ciekawość można podtrzymywać za pomocą kilku technik:

- Podawanie pewnych i jasnych tematów i stwierdzeń (Projekcja koncepcyjna pomysłów).
- Podawanie przykładów i faktów (projekcja faktyczna)
- Wyrażanie pozytywnych i ciepłych emocji (projekcja emocjonalna)

4.3 Emocje i pozytywne środowisko do nauki

Pomyślna działalność edukacji pozaformalnej oznacza naturalne zachowanie. Nie jest problemem dla seniora (lub jakiegokolwiek innej osoby) nerwowość lub strach przed rozpoczęciem zajęć. W radzeniu sobie z takimi emocjami bardzo pomocne będzie wcześniejsze dobre przygotowanie i próba. Nawet wyznanie w kilku śmiesznych słowach, że stan emocjonalny może być pomocny. Dzieci nie odbiorą tego jako słabości, a wspólny śmiech stworzy bardzo pozytywną atmosferę nauki.

Aby walczyć z takimi emocjami, warto mieć dobrze przygotowane środowisko: ogólną konfigurację, gotowe materiały pomocnicze, działającą technologię (komputer, wideoprojektor, głośniki itd.).

Pozytywne środowisko uczenia się to takie, w którym wszyscy uczestnicy, seniorzy i dzieci, aktywnie uczestniczą: komunikują się, współpracują, współdziałają ze sobą. Aby zachęcić do uczestnictwa, ważne jest, aby zrobić miejsce na pytania i zaakceptować wszystkie udzielone odpowiedzi.

4.4 Praktyczna organizacja przestrzeni i czasu

Podczas zajęć mogą być używane papiery o małych formatach. Papier w formacie 10x15 cm będzie po prostu dobry: łatwy w obsłudze, pozwala na krótkie zdania. Jeśli papier jest kolorowy, jest jeszcze bardziej zabawny i atrakcyjny. Mówiąc o dyskusjach i sesjach pytań i odpowiedzi, warto robić notatki: czasami pamięć zawodzi.

Wykorzystanie materiałów pomocniczych nie powinno wykraczać poza tematykę zajęć. Pomoce te podkreślą tematy i posłużą do przekształcenia całej interakcji w coś niezapomnianego, interesującego i zabawnego.

Ułożenie dzieci w półkole ułatwi im zaangażowanie w aktywność i kontakt wzrokowy seniorów z dziećmi.

Zajęcia będą przebiegały zgodnie z planem wcześniej omówionym i uzgodnionym z nauczycielami (gdy zajęcia są organizowane w klasie szkolnej) lub personelem (gdy zajęcia są organizowane w bibliotece, muzeum lub innym miejscu).

Wspomniany wstęp powinien być krótki, czytelny, intrygujący, skupiający i pobudzający zainteresowanie. Tego wprowadzenia należy nauczyć się na pamięć i kilka razy przećwiczyć przed członkami rodziny lub przyjaciółmi przed wydarzeniem.

Wprowadzenie będzie połączone z końcowym podsumowaniem. Ta ostatnia interwencja podsumuje, o czym była gra, czyli informacje, których nauczyły się dzieci. Również końcowa interwencja musi pogratulować dzieciom aktywnego zaangażowania i powinna zawierać niespodziankę, na przykład otwarte wyzwanie dla przyszłej aktywności.

4.5 Jak się komunikować

Ważne jest, aby komunikować się z dziećmi w taki sam sposób, jak z dorosłymi. Poważne informacje będą przekazywane w poważny sposób, aby podkreślić ich wagę. Inne rodzaje informacji mogą być przekazywane w zabawny sposób.

Ponieważ pozaformalna działalność edukacyjna związana jest z teatrem lalek, język używany przed i po przedstawieniu dramatu będzie malowniczy, wyrazisty z krótkimi zdaniami i krótkimi pauzami po frazach. Dzieci muszą wyraźnie słyszeć zarówno początek, jak i koniec zdania.

Kiedy dzieci zaczną mówić, poruszać się, okazywać zniecierpliwienie lub czuć się znudzonymi, należy wykorzystać wcześniej przygotowane sztuczki lub żarty, aby ponownie zwrócić na siebie uwagę dzieci. Nie zaleca się używania głośniejszego głosu lub ostrych uwag: nikt nie potrzebuje przestraszonych dzieci.

Jeśli przez przypadek coś z tego, co planowano powiedzieć lub zrobić, zostanie zapomniane, nie jest to katastrofa. Krótka improwizacja wokół tego samego pomysłu, wraz z uśmiechem uratuje sytuację.

Kiedy dzieci są o coś pytane, na odpowiedź należy czekać spokojnie, bez pośpiechu. Nie ma złych odpowiedzi. Wszystkie odpowiedzi to cegiełki do budowania pewności siebie dzieci i budowania wiedzy. Właściwe odpowiedzi będą chwalone, znowu w spokojny sposób. Jeśli dzieci nie usłyszały pytania lub go nie zrozumiały, pytanie zostanie powtórzone lub przeformułowane, aby było jasne.

Za każdym razem, gdy jedno lub więcej dzieci powie lub zrobi coś dobrego, związanego w jakikolwiek sposób z głównym tematem działania (prawa człowieka), chwal je. Pochwała musi być jasna i skierowana bezpośrednio do tych dzieci. Słowa uwielbienia są niezbędne na zakończenie zajęć, angażując w to wszystkich dzieci.

4.6 Jak wystąpić

Przed rozpoczęciem imprezy i podczas zajęć wszystkie inne zmartwienia należy odłożyć na bok. Ćwiczenie jest skierowane do dzieci i praw człowieka, a nie osobistych problemów i trosk. Co więcej, podobnie jak aktorzy w sztuce, wychowawca odgrywa rolę dla dzieci. Nawet jeśli wychowawca nie jest w najlepszym nastroju, ważne jest, aby się uśmiechał. Uśmiech zapewni dzieciom dobre doznania, a także poprawi nastrój wychowawcy.

Zaleca się poruszanie się, przebywanie bliżej wszystkich dzieci, nawiązywanie z nimi kontaktu wzrokowego. W ten sposób dzieci rozumieją, że każdy z nich jest ważny. Nieustanne utrzymywanie twarzy zwróconej do dzieci to pierwszy krok do stworzenia interaktywnej aktywności edukacyjnej. Tam, gdzie to możliwe, interakcja z dziećmi będzie zademonstrowana bezpośrednio i wyraźnie.

Postawa wychowawcy powinna być zrelaksowana, naturalna i swobodna. W edukacji pozaformalnej chodzi o uczenie się, a nie o nauczanie. Dzieci są przyzwyczajone do okazywania szacunku seniorom. To powinno wystarczyć. W zamian seniorzy zmanifestują się w wygodny sposób, z naturalnym połączeniem mimiki, treści mowy i stylu mówienia.

Znaczna część komunikacji odbywa się za pomocą głosu. Czysty głos, niezbyt mocny, niezbyt cichy, ze zmienną intonacją sprawi, że dzieci będą rozbudzone i zaangażowane. Używane słownictwo powinno być adekwatne do wieku dzieci. Należy unikać bardzo bogatego słownictwa, specjalistycznych wyrażeń lub słów. Dzieci od samego początku powinny rozumieć, o co chodzi. Kiedy wydaje się, że jakieś słowo lub wyrażenie nie jest znane dzieciom, należy je poprosić o sprawdzenie ich zrozumienia. Jeśli udowodnią, że nie rozumieją, słowo lub wyrażenie musi zostać wyjaśnione.

4.7 Inne wskazówki i porady dotyczące występu

- Marionetka to ty, ty jesteś marionetką: bądź radosny, a marionetka będzie szczęśliwa; bądź zły, a marionetka będzie zła; uśmiechnij się, a pacynka się zaśmieje...
- Kiedy grasz lalką, patrz na nią, a nie na swojego kolegę lalkarza.
- „Wypełnij” scenę ruchami lalek

- Kiedy mówi lalka, przesun tę lalkę
- Kiedy przemówi marionetka, przesun tę marionetkę
- Kiedy dwie lalki rozmawiają ze sobą, ten, który mówi, porusza się mocniej niż ten, który słucha
- Marionetka nie ma mimiki. Jej emocje wyraża twój głos. Mów głośniej, zmień głos, mów przesadnie
- Jeśli zapomnisz wers ze scenariusza, improwizuj, ale nie pozwól pacynkom milczeć.

5 REFLEKSJA

Przed zakończeniem zajęć należy przeznaczyć czas na refleksję, aby podsumować tematy prezentowane podczas zajęć (omawiane prawa) oraz przeanalizować i ocenić całe działanie. Ta ostatnia część ćwiczenia musi być połączona ze wstępem i dotyczyć wszystkich części ćwiczenia.

Sekwencja refleksji powinna odpowiadać na pytania takie jak:

- Jakie jest postrzeganie zajęć przez edukatora (seniora)?
- Jak działalność jest oceniana przez nauczycieli i innych uczestników?
- Jaka jest percepcja dzieci?
- Która część zakończyła się sukcesem? Czemu? Co sprawiło, że to się udało?
- Co nie było całkiem dobre? Czemu?
- Jak skutecznie angażowano dzieci w dyskusję? Jak bardzo byli aktywni?
- W jaki sposób stymulowano zainteresowanie dzieci? Jakie są powody silnego lub słabego zainteresowania dzieci?
- Czy pytania były jasne? Jak odpowiadały na nie dzieci?
- Czego nauczyły się dzieci?
- Jaki był styl komunikacji? Co należy poprawić i dlaczego?
- Co można zrobić inaczej następnym razem? Dlaczego?
- Czego senior nauczył się i odkrył?

Sekwencja refleksji może być realizowana poprzez otwartą dyskusję z dziećmi, nauczycielami i innymi uczestnikami przy użyciu bezpośrednich pytań. Można również użyć pudełek reprezentujących różne tematy oceniania, przy czym każdy uczestnik może umieścić dowolny żeton (guziki, kartki papieru itp.) w określonym pudełku, zgodnie z poziomem uznania. Można również użyć narzędzia do oceny sieci pajęczej.

6 PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

W poniższych tabelach podsumowano przykłady działań realizowanych przez partnerów podczas projektu. Można je wykorzystać jako dobre praktyki, których należy przestrzegać przy przyszłej realizacji nieformalnych działań edukacyjnych.

6.1 Jak zaangażować seniorów w lekcję szkolną – pierwsze kroki i ogólna organizacja

PARTNER	Stowarzyszenie ARID- Polska
MOTYW	Zaangażuj seniorów w lekcję szkolną
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	Zaangażowanie seniorów w działalność teatralną w szkołach
GRUPY DOCELOWE)	Seniorzy Nauczyciele Uczniowie szkół podstawowych Uczniowie szkół średnich
CZAS TRWANIA	4 spotkania po 2 godziny
LOKALIZACJA	Klasa
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie informacji o możliwościach wykorzystania teatru lalek w działaniach szkolnych • Przedstawienie dyrektorom i nauczycielom szkół, w jaki sposób seniorzy mogą przyczynić się do przygotowania i realizacji spektaklu • Znaczenie zaangażowania seniorów w przygotowanie spektaklu • Znaczenie przekazywania dzieciom informacji o prawach człowieka z dorosłymi (szkoły i seniorzy) • Opracowanie dalszych działań związanych z celami projektu RIGHT
OPIS DZIAŁANIA	<p>1. Spotkanie z dyrektorami szkół</p> <p>Aby skutecznie zaangażować seniorów w działania szkoły należy zacząć od spotkania z dyrektorem szkoły. W ramach realizacji projektu ARID wraz z przedstawicielem Centrum Seniora spotkał się z dyrektorem szkoły i przedstawił cele projektu PRAWA oraz możliwe wykorzystanie celów i produktów w ramach działań szkoły. Był to zasadniczy punkt działania, ponieważ dyrektorzy szkół muszą</p>

wyrazić zgodę na jego realizację.

2. Spotkanie z nauczycielami ze szkół.

Spotkanie się z dwiema szkołami – specjalną szkołą podstawową w Krakowie i liceum z Limanowej. W obu szkołach rozpoczęliśmy od przedstawienia celów zaangażowania seniorów w działania szkoły. Różnica dotyczyła tylko treści lekcji: prostsza dla uczniów szkół podstawowych, bardziej zaawansowana dla uczniów szkół średnich. Niemniej jednak celem spotkania z nauczycielami było przedstawienie propozycji działań, które seniorzy mogliby realizować wspólnie ze szkołami. Zaproponowaliśmy następujący scenariusz współpracy:

Lekcje na temat:

- techniki produkcji lalek
- rozwój sceny i środowiska
- opracowanie scenariusza
- rozwój wydajności

3. Stała współpraca szkół z nauczycielami z tygodniowymi lekcjami z udziałem seniorów w zajęciach szkolnych o następującej strukturze:

Lekcja 1:

1. Przedstawienie celu lekcji dla nauczycieli i dzieci
2. Prezentacja elementów teatru
3. Prezentacja technik produkcji lalek
4. Prezentacja sztuki
5. Spektakl wykonany przez seniorów
6. Dyskusja

Lekcja 2:

1. Dobór dzieci do zabawy lalkami
2. Spontaniczny występ wykonywany przez dzieci z wykorzystaniem pacynki i zabawy
3. Końcowa dyskusja na temat współpracy i możliwości wykorzystania teatru do nauczania dzieci o prawach człowieka

Czas przedstawienia – 45 minut (1 jednostka lekcyjna)

MATERIAŁY/

Materiał niezbędny do wyprodukowania wszystkich części spektaklu (lalki, scena,

ZASOBY/ WYMAGANIA TECHNICZNE	scenariusz itp.)
PRZESŁANE ZDJĘCIA LUB FILMY	

6.2 Działalność teatru lalek i lekcje dotyczące praw

PARTNER	Polo Europeo della Conoscenza – Istituto Comprensivo di Bosco Chiesanuova – Włochy
MOTYW	Współpraca szkół i stowarzyszeń kulturalnych
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	Historie praw: opowieści w walizce i nasze własne historie
GRUPY DOCELOWE)	Uczniowie szkół podstawowych Osoby starsze animatorzy stowarzyszeń kulturalnych Nauczyciele
CZAS TRWANIA	3 spotkania po 2-3 godziny
LOKALIZACJA	Salę lekcyjną lub duże przestrzenie w szkole (teatr, biblioteka itp.)
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • uświadamiać dzieciom znaczenie praw podstawowych i walki o ich ochronę językiem teatru lalek; • prezentować dzieciom ważne postacie historyczne w walce o prawa poprzez narrację seniorów;

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijać umiejętności komunikacyjne; • rozwijać umiejętności językowe i pisarskie, rozumieć zasady tekstu narracyjnego; • wspierać dzieci w pisaniu opowieści o ich prawach; • wzmocnienie współpracy szkół i stowarzyszeń kulturalnych we wspólnym celu świadomego rozwoju dzieci; • promować stosowanie technik pozaformalnych w codziennej działalności akademickiej.
<p>OPIS DZIAŁAŃ</p>	<p>Działania w szkole zostały zrealizowane przy współpracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Favolavà: stowarzyszenie kulturalne emerytów, które dobrowolnie wystawiały teatr lalek w szkołach - Wydawca Del Miglio: przedstawiciel wydawnictwa, które dużo współpracuje z dziećmi i szkołami promującymi czytanie i pisanie <p>Opowieści o prawach odbywały się w kilku szkołach, główna struktura lekcji była następująca:</p> <p><u><i>Lekcja 1 – przedstawienie kukielkowe [we współpracy ze stowarzyszeniem kulturalnym Favolava]:</i></u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Przedstawienie działań, które będą realizowane 2) Pokaz materiałów, historia lalek i teatru 3) Przedstawienie animacji i małych szkiców znaczenia Praw, tego jak koncepcje praw ewoluowały na przestrzeni dziejów, zaczynając od człowieka jaskiniowego, następnie wprowadzając najważniejsze prawa, biorąc pod uwagę wiedzę, doświadczenia dzieci i wrażliwości 4) Seniorzy pozwalają dzieciom swobodnie wypowiadać się na temat pojęć związanych z prawami, które są dla nich ważne, pobudzając dialog między nimi (wartość prawa do rodziny, do zabawy, do pomocy innym, do szkoły, do sprawiedliwości, itp.). Dzieci zazwyczaj wykazują duże zainteresowanie i udział w dialogu, wyrażając swoje osobiste poglądy i wzywając do równych praw dla wszystkich dzieci na ziemi... W przypadku najmłodszych dzieci prawa były przedstawiane jako „zbroja”, która może obronić najsłabszych i sprawić, że będą żyć w pokoju. Prawa te są owocem miłości tych, którzy byli przed nami i pozostawili nam spuściznę o wielkiej wartości, o której musimy wiedzieć, aby jej nie utracić. W przypadku starszych dzieci możliwe było zgłębianie bardziej drażliwych tematów, takich jak prawo do poszanowania własnej kultury, prawo do azylu politycznego dla osób ze stref wojennych itp. 5) Po wstępie rozpoczyna się zabawa kukielkowa. Na przykład, w przypadku

włoskiego odtworzenia Don Kichota jako paralelnego życia dwóch sędziów Falcone i Borsellino, sztuka pokazuje, w jaki sposób mafia odmawia praw podstawowych, od prawa do życia, do sprawiedliwości, do wolności. Z kolei historia Pinokia pozwala zgłębić takie tematy, jak prawo do imienia, prawo do zabawy, prawo do przebaczenia, prawo do chodzenia do szkoły, prawo do wyzdrowienia.

Spektakl jest zawsze bardzo licznie uczęszczany i doceniany

6) Pod koniec pokazu wszystkie dzieci są zaproszone do wypróbowania kukiełki, zobaczenia, jak jest trzymana i jak można z niej korzystać oraz wchodzić w interakcję z kolegami z klasy.

Lekcja 2 – Rozwijaj nowe postacie [we współpracy z Del Miglio Publisher]:

7) Wychowawca prosi dzieci o przypomnienie spektaklu i praw uchwalonych na pierwszym spotkaniu. Główne wątki są szybko dyskutowane, zwłaszcza ze względu na strukturę spektaklu i bohaterów.

8) Następnie uczniowie proszeni są o zastanowienie się nad „postacią” i przedyskutowanie jej cechy. Następnie uczniowie tworzą własną postać.

Lekcja 3 – Opracuj fabułę we współpracy z Del Miglio Publisher]:

9) Podczas trzeciej lekcji wyjaśniona zostaje koncepcja „Fabuki”. Pedagog podaje przykłady bardzo znanych historii znanych dzieciom, takich jak Kopciuszek, Alicja w Krainie Czarów czy Harry Potter. W ten sposób uczniowie rozumieją, jak skonstruować historię.

Dydaktyka dostosowana jest do rodzaju zajęć: bardziej dyskusyjna, z pracą grupową dla wcześniejszych klas i bardziej techniczna wraz z wiekiem.

10) Wykorzystując Postacie stworzone na poprzedniej lekcji uczniowie tworzą własną opowieść/historię praw. Jeśli dzieci potrzebują kolejnego spotkania, aby dokończyć opowieść, można je zorganizować.

MATERIAŁY/
ZASOBY/
WYMAGANIA
TECHNICZNE

Teatr lalek w walizce

PRZESŁANE
ZDJĘCIA LUB
FILMY

6.3 Współpraca między ośrodkami dla dorosłych i seniorów, przedszkolami i szkołami podstawowymi oraz zespołem organizacyjnym międzynarodowego festiwalu lalek

PARTNER	Consejería De Educación. Junta De Castilla Y León - Hiszpania
MOTYW	Współpraca między ośrodkami dla dorosłych i seniorów, szkołami podstawowymi i niemowlętami oraz zespołem organizacyjnym międzynarodowego festiwalu lalek
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	„Prawa, historia, życie i mosty” Od teatru lalek na lekcjach w szkole podstawowej po międzynarodowy festiwal lalek
GRUPY DOCELOWE)	Szkoły podstawowe Ośrodki dla dorosłych Osoby starsze Nauczyciele Dyrekcje generalne oświaty Stowarzyszenia kulturalno-oświatowe Zakłady penitencjarne (poprzez obszar edukacyjny)

CZAS TRWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • W szkołach: 2 sesje po 2 godziny każda + 1 sesja jako atut • Działania wspierające i szkolące seniorów: 7-8 miesięcy • Spektakl otwarty dla szkół w kontekście międzynarodowego festiwalu lalek: Jedna sesja 1,5 godziny
LOKALIZACJA	<p>Sale montażowe, Sale lekcyjne Podwórka szkolne Teatry Duże przestrzenie w bibliotekach, ratuszach, placach...</p>
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie aktywnego udziału osób starszych, promując ich socjalizację, zwiększając pewność siebie i większe zaangażowanie w proces edukacyjny. • Docenianie roli osób starszych w społeczeństwie poprzez ich przeżyte doświadczenie. • Uznawanie i zachęcanie do aktywnego udziału osób starszych jako promotorów i obrońców praw. • Przeanalizowanie z seniorami deklaracji praw podstawowych. • Szkolenie seniorów w technikach wypowiedzi ustnych, które pozwalają im czuć się pewnie, jeśli chodzi o dramatyzowanie i opowiadanie wybranych fragmentów uczniom w wieku szkolnym, w odniesieniu do obrony praw podstawowych. • Uświadamianie młodym pokoleniom znaczenia obrony ich praw oraz praw całego społeczeństwa. • Nawiązywanie współpracy między organizacjami edukacyjnymi i kulturalnymi a szkołami w celu promowania świadomości dzieci
OPIS DZIAŁAŃ	<p>Działania na rzecz szkolenia i wsparcia seniorów (działania przed wyjazdem do szkół):</p> <p>Od października do stycznia nauczyciele, dorośli i seniorzy wykonali interdyscyplinarną pracę realizowaną w różnych obszarach:</p> <p>W zakresie języka senior pracował nad czytaniem, ortografią, gramatyką, intonacją, dykcją, semantyką i umiejętnościami komunikacyjnymi. Pracował również nad technikami ekspresji ciała i poświęcając na to miesiąc (1 sesja lub 2 godziny tygodniowo), aby porozmawiać o tym, do jakich doświadczeń życiowych prowadzi ich opowieść, którą zamierzają wykonać. To przybliży nauczycieli ośrodków dla dorosłych do pracy w dziedzinie nauk społecznych i edukacji artystycznej: sytuacją historyczną, analizą praw, położeniem geograficznym, tradycją, ustnym i</p>

pisemnym przekazem wartości różnych pokoleń. Tworzenie lalek i ustawień (seniorzy również tworzyli/budowali lalki).

Od połowy stycznia nauczyciele i seniorzy poświęcają 1,5-godzinną sesję na próbę przedstawienia, omówienie praw i doświadczeń życiowych. Zaczęli też lepiej się poznawać. Jest to ważne, ponieważ seniorzy niekoniecznie znali się wcześniej i jeśli mają pracować razem i chodzić do szkół podstawowych, muszą wzbudzić wśród nich zaufanie i poczucie przynależności do grupy.

Ze względu na zdobyte doświadczenie wskazane jest odbycie prób z seniorami przez 2 lub 3 miesiące. Osoby starsze nie są nauczycielami ani zawodowymi „aktorami”, a niektórzy z nich uczęszczają do szkoły dla dorosłych, aby nauczyć się czytać i pisać, więc muszą czuć się pewnie przed pójściem do klasy z dziećmi ze szkoły podstawowej.

W krótkim filmie nagrany pod koniec projektu przez seniorów wyjaśniali, jakie to było wyzwanie na początku, opowiadają o swoich obawach. Po wykonaniu tych przedstawień wyrażają swoje szczęście i czują się dumni z tego, że przeszli przez swoje „lęki”, „niepewności”, zdumiewają ich relacje nawiązane z dziećmi, jak mogą budować z nimi międzypokoleniowy most (<https://www.facebook.com/100079321759676/videos/3350844898486551/>)

“Prawa w obie strony”

Faza 1- „Podróżowanie poza prawami”: Seniorzy z dziećmi w szkołach przedszkolnych i podstawowych

Sesja 1- Sesja prezentacyjna pomiędzy seniorami a nauczycielami. Ta sesja poprzedza przybycie starszych osób do klasy. Zarówno nauczyciele z ośrodków dla dorosłych, ze szkół podstawowych, jak i seniorzy spotykają się razem i wyjaśniają cel sesji.

Sesja 2- Lalki, uniwersalne opowieści i prawa docierają do szkoły (współpraca szkół dla dorosłych ze szkołami podstawowymi):

- Seniorzy, wspierani i w towarzystwie nauczycieli szkół dla dorosłych, jadą z walizką do szkoły podstawowej. Prezentują się dzieciom, przedstawiają postacie i historię, które znajdują się w walizce.
- Seniorzy pytają dzieci, jakie ich zdaniem są prawa, czy o nich słyszeli. W Don Kichocie seniorzy wspólnie włączają dzieci w zabawę kukiełkową, tworząc dla nich rolę jako obrońców praw rycerzy i pań wraz z Don Kichotem i Sancho w podróżach i przygodach Don Kichota. Dzieci są bardzo zachwycone uczestnictwem w sesji, wykazały duże zainteresowanie i uczestnictwo zarówno podczas zabaw lalkowych, jak i podczas dialogów z seniorami.

Faza 2 – „Prawa w drodze powrotnej”: Dzieci ze szkół podstawowych odwiedzają ośrodki dla dorosłych i seniorów:

Sesja 3- Poza teatrem kukieł: Zarówno faza 2, jak i sesja były atutem po zabawie

	<p>kukiełkowej i sesji dialogu z dziećmi. Uczniowie chcieli nadal kontynuować dialog z seniorami na temat ich doświadczeń życiowych, różnych praw... dzieci chciały więcej czasu spędzić z seniorami. Most zbudowany między szkołami podstawowymi a seniorami będzie kontynuowany przez kolejne lata. Teatr kukiełkowy będzie wystawiany w większej liczbie klas w przyszłym roku, nawet jeśli projekt zostanie zakończony.</p> <p>Spektakl otwarty dla szkół w ramach międzynarodowego festiwalu lalek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polegało to na współpracy z zespołem organizacyjnym międzynarodowego festiwalu lalek (https://titirimundi.es/). Międzynarodowy festiwal lalek „Titirimundi” ma swoją działalność edukacyjną i kontaktujemy się z nimi, aby opowiedzieć o projekcie i zaproponować seniorom udział w programie wystanym do szkół. Kontaktowy adres e-mail jest publiczny i otwarty dla wszystkich krajów (titiricole@titirimundi.com) • Zespół organizacyjny międzynarodowego festiwalu lalek natychmiast wyraża zgodę i wsparcie dla udziału seniorów w międzynarodowym festiwalu lalek, dając im odpowiednią przestrzeń i czas na odegranie swojej opowieści o prawach w programie przekazywanym szkołom. • Udział seniora w międzynarodowym festiwalu lalek to 1 sesja po 1,5 godziny. Podczas tej sesji przedstawili prawa, bohaterów, wyjaśnili historię, przedstawili teatr lalek. Potem był czas na rozmowy z dziećmi. Uczniowie mogli wyrazić swoje przemyślenia, uczucia, co wiedzieli o prawach, o których prawach słyszeli... • Seniorzy opowiadali uczniom o swoich życiowych doświadczeniach, niektórzy z nich mogli chodzić do szkoły, gdy byli mali, ale wielu nie, musieli zacząć pracę w bardzo młodym wieku, by pomóc przeżyć rodzicom. Dzieci wykazywały duże zaangażowanie, a część z nich opowiadała o przeżyciach swoich dziadków. Seniorzy wykorzystali to, aby zachęcić dzieci do dalszego mówienia, słuchania i cieszenia się mądrością starszych, krewnych lub innych starszych osób w mieście.
<p>MATERIAŁY/ ZASOBY/ WYMAGANIA TECHNICZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teatr lalek w bagażu • Aby wspierać seniorów, którzy czuli się mniej pewni siebie, nawiązaliśmy współpracę z uczniami szkół teatralnych i nauczycielami, którzy z radością akceptują dobrowolną współpracę.
<p>ODNIESIENIA, JEŚLI JEST (strona internetowa książki) –</p>	<p>Cervantes Saavedra, Miguel (1953). El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha. Libretto Manuela de Falla: https://www.manuelfalla.com/es/obras/obras-escenicas/el-retablo-de-maese-pedro</p>
<p>PRZESŁANE</p>	<p>Krótkie wideo seniorów nagrane na koniec projektu, w którym wyrażają, jak projekt Rights</p>

ZDJĘCIA LUB FILMY	<p>i kontakt z dziećmi wpływa na ich życie (wyzwania i możliwości, których doświadczyli): https://www.facebook.com/100079321759676/videos/3350844898486551/</p> <p>Aktualności spektaklu Teatru Lalek Praw w Międzynarodowy Lalki Festiwal „Titirimundi”</p>
-------------------	--

6.4 Współpraca między nauczycielami w celu włączenia aktywności do formalnych programów nauczania

PARTNER	Panevezio Rajono Svetimo Centras - Litwa
MOTYW	Współpraca między nauczycielami w celu włączenia aktywności do formalnych programów nauczania
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	Jeśli się nie nauczysz, staniesz się...
GRUPY DOCELOWE)	Uczniowie w wieku 11-12 lat Nauczyciele Seniorzy
Czas TRWANIA	2 miesiące
LOKALIZACJA	Szkoła, domy uczniów
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Uwolnienie kreatywności dzieci w interpretacji opowieści o Przygodach Pinokia i dyskusja o prawach człowieka
OPIS DZIAŁAŃ	<p>Faza 1: Czytanie i interpretacja Przygód Pinokia Carlo Collodiego. Podczas lekcji języka ojczystego uczniowie wspólnie ze swoim nauczycielem czytają książkę Przygody Pinokia autorstwa Carlo Collodi. Pierwsza lekcja poświęcona jest zapoznaniu się z autorem książki, genezą książki, jej składem i strukturą oraz głównym tematem książki. Lekcje 2-3 poświęcone są zaznajomieniu się z postaciami, problemami i głównym wątkiem.</p> <p>Faza 2: Uznanie prawa do nauki i powiązanie z historią powstania praw. Na lekcji historii nauczyciel przedstawia historię szkół w kraju i zwraca uwagę na prawo do nauki. Uczniowie omawiają również, jakie inne prawa znają.</p>

Faza 3: Wykonanie portretu Pinokia podczas lekcji technologii.

Podczas lekcji technologii uczniowie wykonują portret Pinokia z drewna (okleina), tworzą go wyobraźnią, dokonują pomiarów, rysują i malują. Później może on posłużyć jako dekoracja lub stojak na książki.

Faza 4: Robienie lalek w domu z rodzicami i dziadkami; prezentowanie pracy członkom rodziny

Nauczyciel teatru wygłasza wykład o sposobach robienia lalek. Jednym ze sposobów tworzenia lalek są lalki wykonane ze starych skarpet i rękawiczek przy użyciu starych guzików i innych materiałów. Uczniowie muszą użyć swojej wyobraźni, aby opisać wybraną postać. Uczniowie wybierają Kota, Lisa, Pinokia, Romea, Dżeppetto lub Krykieta. Omawiają trwałość lalek. Uczniowie wykonują lalki wraz z rodzinami w domu. Starsze pokolenie pomaga młodym robić lalki. Niektórzy uczniowie po raz pierwszy w życiu mieli w dłoni igłę. Jest to również czas dla rodzin na wspólne spędzanie czasu. Dziadkowie mają okazję porozmawiać o swoich wartościach życiowych i doświadczeniach. Uczniowie mają również okazję przedstawić historię Pinokia swoim dziadkom. W ten sposób relacje rodzinne stają się lepsze.

Faza 5: Inscenizacja przygód Pinokia w klasie.

Nauczyciel teatru przedstawia ideę teatru stołowego. Później uczniowie działają ze wszystkim – długopisami, kubkami itp. Następnie uczeń wspólnie z nauczycielem wybierają pożądane sceny z książki, które udowadniają, że edukacja jest wartością. Scenariusz jest napisany wspólnie. Ponieważ lalki zostały już wykonane, organizowana jest parada lalek, a uczniowie wybierają te najlepsze, które najlepiej reprezentują bohaterów. Usprawiedliwiają swoje wybory. Wszyscy uczniowie mają szansę spróbowania zabawy, narysowania, dekoracji lub wzięcia udziału w przygotowaniach. Najlepsi aktorzy są wybierani do występów przed publicznością.

Faza 6: Pokaz dla społeczności szkolnej podczas imprezy.

Widzami są członkowie społeczności szkolnej: młodszy uczniowie, rodzice, dziadkowie, nauczyciele.

**MATERIAŁY/
ZASOBY/
WYMAGANIA
TECHNICZNE**

Książka Carlo Collodi Przygody Pinokia, materiały do robienia lalek (pończochy, rękawiczki)

PRZEŚLANE
ZDJĘCIA LUB
FILMY

6.5 Zajęcia pozaszkolne w bibliotekach

PARTNER	Stowarzyszenie Sinaptica - Rumunia
MOTYW	Współpraca między bibliotekarzami, nauczycielami i seniorami w celu rozwijania nieformalnych działań edukacyjnych na rzecz aktywnego obywatelstwa
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	Zajęcia pozaszkolne w bibliotekach
GRUPY DOCELOWE)	Uczniowie szkół podstawowych Uczniowie szkół średnich Bibliotekarze Nauczyciele
CZAS TRWANIA	1 godzina
LOKALIZACJA	Biblioteka
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Podejście do szkolnego programu nauczania za pomocą bajek i teatru lalek • Zaznajomienie dzieci z tematami teoretycznymi, takimi jak prawa, odpowiedzialność, zaangażowanie społeczne
OPIS DZIAŁAŃ	Opisane poniżej działania zostały opracowane samodzielnie przez bibliotekarzy na podstawie krótkiej prezentacji projektu. Zajęcia organizowano w różnych bibliotekach. W jednej bibliotece bibliotekarze zaczęli od ogólnego opisu projektu. Następnie rozmawiali z nauczycielem na temat

treści programowych związanych z aktywnym obywatelstwem. Wspólnie określili podejście, które należy zastosować w odniesieniu do dzieci. Również bibliotekarze dyskutowali z seniorami o tym, jak uczynić seniorów aktywnym zasobem pedagogicznym dla wybranych praw i silnie związanym z opowieścią przedstawioną za pomocą dramatu lalkowego.

Oprócz scenariusza i zestawu teatralnego bibliotekarze przygotowali prezentację i materiały pozaedukacyjne dla dzieci w wieku 11-14 lat. Te pomocnicze materiały edukacyjne zostały stworzone na podstawie podręcznika szkolnego używanego w klasie. Prezentacja zawiera podstawowe informacje o prawach obywatelskich i ich istotności przedstawione w podręczniku. Materiały pozaedukacyjne składają się z quizu z zadrukowanymi kartami. Na kartach wydrukowano krótkie pytania dotyczące praw i obywatelstwa.

1) W pierwszej części zajęć grano przedstawienie. Następnie uczniowie mieli możliwość zapoznania się z lalkami i wziąć udział w przedstawieniu. W ostatniej części zajęć, wykorzystując prezentację, bibliotekarze poprowadzili otwartą dyskusję z dziećmi na temat praw, znaczenia praw i obrony praw poprzez korzystanie z nich w sposób odpowiedzialny. W ostatniej części działania zaproszono uczestniczących seniorów do podzielenia się wspomnieniami z okresu komunizmu, kiedy kilka praw nie zostało przyznanych lub przyznanych w "zdeformowany" sposób.

2) W drugiej bibliotece bibliotekarze przygotowali karteczki z wcześniej zaprojektowanymi konturami postaci, z których każdy symbolizował określone prawo. Takie podejście uznano za bardziej odpowiednie dla dzieci w wieku 6-8 lat. Ta aktywność została opracowana bez wsparcia nauczycieli i wychowawców; w zamian zapraszani byli seniorzy.

Najpierw grano dramat. Następnie seniorzy rozpoczęli od odpowiednich sekwencji spektaklu i podzielili się z dziećmi doświadczeniami życiowymi od czasów komunizmu do współczesności, porównując wiek dyktatury, w której wiele praw było tylko deklarowanych, ale nie przestrzegano, z obecnym okresem, kiedy ludzie mają wiele praw i wolności. Seniorzy wyjaśnili, dlaczego ważne jest, aby ich praw bronić na co dzień, korzystając z nich w sposób odpowiedzialny.

W ostatniej części zajęć dzieci zostały zaproszone do pokolorowania wcześniej zaprojektowanych kartek (zakładek). Każdy rysunek był powiązany z prawem, a dzieci miały za zadanie wyjaśnić, jakie prawo identyfikują i jakie jest znaczenie tego prawa. Oczywiście jedną z ciekawszych części zajęć była sesja praktyczna, podczas

	której dzieci z pomocą bibliotekarzy przekształcają całą dostępną przestrzeń w salę imprezową.
MATERIAŁY/ ZASOBY/ WYMAGANIA TECHNICZNE	Pierwsza biblioteka: zestaw lalek do opowieści o Ileanie Samziana, beemer&laptop, prezentacja PPT, własne materiały prezentacyjne o prawach. Druga biblioteka: zestaw lalek do bajki Pinokio, balony, kredki i rysunki do kolorowania.
PRZESŁANE ZDJĘCIA LUB FILMY	

6.6 Zaangażowanie lokalnej szkoły zawodowej

PARTNER	Zrób to lepiej – Portugalia
MOTYW	Zaangażowanie szkoły VET
TYTUŁ DZIAŁALNOŚCI	Warsztat produkcji lalek
GRUPY DOCELOWE)	Uczniowie w wieku 15-16 lat Nauczyciele
CZAS TRWANIA	3 miesiące
LOKALIZACJA	Klasa
CELE DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie nowych technik konstrukcji/produkcji lalek; • Zastosowanie zdobytej wiedzy w planowaniu zajęć w ramach zajęć wsparcia dzieci;

	<ul style="list-style-type: none"> • Dramatyzowanie fragmentów sztuk teatralnych; • Pozyskanie wyposażenia edukacyjnego dla szkół; • Uświadomić sobie znaczenie prawa podstawowego, jego historii i stać się dla młodszych rówieśników świadectwem o ich znaczeniu
<p>OPIS DZIAŁAŃ</p>	<p>W działalność tę zaangażowali się uczniowie miejscowej szkoły zawodowej. Uczestnicy szkolenia w ramach projektu przeszkolili wychowanków asystentów opiekuńczych w zakresie przygotowania lalek i przedstawień do prezentacji w lokalnych szkołach podstawowych. Ta aktywność pozwoliła tym studentom stać się bardziej świadomymi znaczenia praw podstawowych i walki o ich przyjęcie. Najpierw uczniowie stworzyli głowę z masą modelową, a następnie przecięli ją na pół, przednią i tylną część głowy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Najpierw uczniowie stworzyli podstawę modelu, następnie przecięli ją na pół 2. Umieścili dwie części w plastikowym pojemniku i przykryli gipsem wymieszanym wcześniej z wodą. 3. Po wyschnięciu usunęli suchy gips z plastikowego pojemnika i wyjęli głowę ze stołu, pozostawiając kształt głowy w gipsie. 4. Zaczęto wypełniać formę przez nałożenie kilku warstw papieru nasączonego mieszaniną przezroczystego kleju i wody, aż do uzyskania mocnej struktury (5 do 6 warstw). 5. Po wysuszeniu papieru wyjęli formę i połączyli dwie części głowicy. 6. Obie części włożyli do plastikowej miski i przykryli gipsem uprzednio wymieszanym z wodą. 7. Po wyschnięciu oczyścili głowę z gradu po produkcji 8. Formę zaczęto wypełniać umieszczając kilka warstw papieru nasączonego mieszaniną przezroczystego kleju i wody, aż do uzyskania mocnej struktury (5 do 6 warstw). 9. Po wyschnięciu papieru wyjęli formę i połączyli dwie części głowy. 10. Następnie ostatnią warstwą papieru wygładzili twarz i po wyschnięciu pomalowali ją białym tuszem, a następnie kolorem wybranym do lalki. 11. Ubrania szyte były z tkaniny z dostarczonej formy a ręce wykonane z drewna (forma dostarczona wcześniej) 12. Połączono głowę z ciałem za pomocą zacisku, a dłonie za pomocą gorącego kleju. 13. Ozdabiali lalki według własnego gustu, wełną jako włosy, malowaniem lub klejeniem oczu, ust i nosa;

	<p>14. Na koniec uczniowie przygotowali fragment spektaklu „Przygody Pinokia” i zaprezentowali go społeczności szkolnej</p> <p>Po przygotowaniu lalek i scenariuszy, uczniowie pracowali nad częścią spektaklu „Przygody Pinokia” i wraz z kilkoma esejami przygotowują dramaturgię, prezentując się kilkakrotnie różnym odbiorcom od przedszkolaków po studentów a na końcu prezentacji, odbywa się dyskusja na temat powiązania pomiędzy treścią sztuki a jej aluzją do Praw.</p>
<p>MATERIAŁY/ ZASOBY/ WYMAGANIA TECHNICZNE</p>	<p>Tynk, ciasto modelarskie, miski plastikowe, pergamin, klej w płynie, pędzle, tacka, farby, tkaniny, klej na gorąco, zaciski, wełna</p>
<p>PRZESŁANE ZDJĘCIA LUB FILMY</p>	